



Interpellation

Till ordförande i Barn- och utbildningsnämnden
Liselott Vahermägi

Sorunda den 4 februari 2011

Interpellation angående det resultatbaserade styrsystemet – bonussystemet - i kommunens skolor

Bakgrund

Enligt ett tjänsteutlåtande, (2009-66), från Barn- och utbildningsförvaltningen, daterat 2009-12-03, beslöt Kommunstyrelsen 2007-03-21 att ett resultatbaserat styrsystem skulle provas på försök på maximalt åtta resultatenheter under perioden 2007-04-01 till 2007-12-31. Riktlinjer för Barn- och utbildningsförvaltningens deltagande i försöket fastställdes av Barn- och utbildningsnämnden 2008-09-25 och av kommunstyrelseförvaltningen 2009-06-08. Kommunchefen fick i uppdrag av kommunstyrelsen att besluta om vilka enheter som skulle ingå i försöket och under september 2008, godkändes följande enheter för deltagande i försöksverksamheten 1 juli 2008 – 30 juni 2009: Via rektorsområde, Gröndalsskolan, Svandammsskolan samt Fjärdens skola.

Av tjänsteutlåtandet från Barn- och utbildningsnämnden, framgår det att syftet med det resultatbaserade styrsystemet, bonussystemet, är att enheterna som deltar, ska förbruka mindre ekonomiska resurser än budget och alltså spara pengar för att få bonus. "Resultaten ska bedömas i förhållande till målen, **men det ekonomiska resultatet är grunden för den ekonomiska regleringen.**"¹ (Min fetstil.)

Riktlinjerna för försöksverksamheten verkar vara minst sagt komplicerade och snåriga, inte minst eftersom olika mål gäller för olika skolor, men i huvudsak har jag uppfattat att följande gäller:

- Det finns fyra målområden: *ekonomi*, *kvalitet*, *personal* och *folkhälsa*.
 - Inom området *ekonomi* är målet att det ekonomiska resultatet ska vara positivt, så minst 1 kronas överskott i förhållande till budget (som är ett tänkt tal).
 - Inom området *kvalitet*, finns det tre olika mål:
 - Andelen elever som uppnått målen i alla ämnen är minst x % eller högre
 - Andelen elever som lämnar grundskolan med behörighet till ett nationellt program är minst x %
 - Det faktiska meritvärdet har förbättrats i förhållande till det salsaviktade² meritvärdet³ jämfört med föregående år. Värdet ska vara bättre än x.
 - Inom målområdet *personal* finns ett mål som handlar om att sjukfrånvaron ska ha minskat jämfört med 2008 års mätvärde.
 - Inom målområdet *folkhälsa* ska värdet för årskurs 5 vara minst x och för årskurs 8 minst x. Resultatet kommer från svaren på en fråga i en föräldraenkät.

¹ Barn- och utbildningsförvaltningen, Tjänsteutlåtande 2008-40, 2008-08-17, Dnr. 2007/2 041, s. 2.

² Skolverket räknar ut ett s k Salsa-värde för varje skola. Salsa är ett analysverktyg som tar hänsyn till elevernas bakgrundsfaktorer som t.ex. könsfördelningen, utländsk bakgrund och föräldrarnas utbildning.

³ Meritvärde är summan av de 16 bästa betygen en elev har fått, när betygens bokstäver har räknats om till siffror. Det högsta meritvärde som kan uppnås är 320 poäng.

För vissa av målen gäller absoluta krav på att målen har uppfyllts, men beträffande andra mål, ska bonus av skattemedel ändå betalas ut till skolans medarbetare, (som individer eller i grupp), även om målen inte har uppnåtts.

I kontrakten till de tre skolorna utlovas att om enheten uppnår ett ekonomiskt överskott, (minst 1 krona i överskott) och även klarar de minimikrav som fastställts i målen, ska enheten få behålla 2/3 av överskottet medan 1/3 går tillbaka till Barn- och utbildningsnämnden. Av de 2/3 som enheten får disponera, ska 1/3 gå till medarbetarna, minst 4.000 kr/anställd i försöket och max 7.000 kr/anställd. Chef och anställda ska diskutera om tredjedelen, som ska gå till de anställda, ska användas till grupp eller individer och chefen fattar beslut. Denna tredjedel är exklusive personalomkostnader i försöket, vilket innebär att summan kan bli högre än tredjedelen beroende på t.ex. vikariekostnader, skatter m.m.

Som tidigare har nämnts, finns det skillnader beträffande vilka mål som de olika skolorna i försöket ska uppnå enligt kontrakten, se nedan (endast de mål där det finns skillnader mellan skolorna är presenterade):

	Mål för Gröndalsskolan	Mål för Svandammsskolan och Fjärdens skola	Mål för Via rektorsområde
Målområde kvalitet			
Andelen elever som uppnått målen i alla ämnen.	Minst 70 %	Minst 75 %	Minst 90 %
Andelen elever som lämnar grundskolan med behörighet till nationellt program.	Minst 78 %	90 %	Minst 92 %
Det faktiska meritvärdet har förbättrats i förhållande till det Salsaviktade meritvärdet jämfört med föregående år.	Bättre än -9	Meritvärdet har förbättrats i förhållande till föregående år.	Högre än +5
Målområde folkhälsa	Värdet för åk 5 minst 3,12 och för åk 8 minst 2,9. Svarsfrekvens minst 60 %. ⁴	Värdet för åk 5 minst 3,5 och för åk 8 minst 2,6. Svarsfrekvens minst 60 %. ⁵	Värdet för åk 5 högre än 2,9 och för åk 8 högre än 2,6. ⁶ Ingen lägsta svarsfrekvens har angivits.

Mot bakgrund av ovanstående, önskar jag ställa följande frågor till ordförande i Barn- och utbildningsnämnden:

1. Skollagen säger följande i 1 kap. Allmänna föreskrifter. Utbildning för barn och ungdom i § 2: "Alla barn och ungdomar skall, oberoende av kön, geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden, ha lika tillgång till utbildning i det offentliga skolväsendet för barn och ungdom. Utbildningen skall inom varje skolform vara **likvärdig**, varhelst den anordnas i landet." (Min fetstil.)

⁴ Av dokumentationen framgår inte det högsta värdet.

⁵ Av dokumentationen framgår inte det högsta värdet.

⁶ Av dokumentationen framgår inte det högsta värdet.

På vilket sätt främjar det resultatbaserade styrsystemet – bonussystemet till vissa skolors lärare – att lagen uppfylls?

2. Om alla barn och ungdomar ska garanteras en likvärdig utbildning, som det står i Skollagen (se ovan), hur kan man då ha olika mål för olika skolor i det resultatbaserade styrsystemet – bonussystemet till vissa skolors lärare?
3. Skollagen, 4 kap. Grundskolan, § 1: "Utbildningen i grundskolan skall syfta till att ge eleverna de kunskaper och färdigheter och den skolning i övrigt som de behöver för att delta i samhällslivet. Den skall ligga till grund för fortsatt utbildning i gymnasieskolan. **Särskilt stöd skall ges till elever som har svårigheter i skolarbetet.**" (Min fetstil.) I Skolinspektionens rapport från Viaskolan, framgår det att inte alla elever i t.ex. Viaskolan (och ytterligare fyra skolor) fick det stöd som eleverna behöver. Ändå uppnådde Viaskolan, som enda skola i försöket, tillräcklig måluppfyllelse för att få bonus och 368.000 kr av skattemedel fick tillskjutas utöver budget för att löftet om bonus till Viaskolans lärare under 2010 skulle kunna infrias. (Lärarna var garanterade minst 4.000 kr/person, om det så sparades bara en krona och förutsatt att de övriga målen uppnåddes).

Hur kan man dela ut bonus av skattemedel till personalen på en skola där inte alla elever får den hjälp de behöver och skollagens krav därmed inte uppfylls?

4. Eftersom man bara mäter måluppfyllelsen i kvalitet för de elever som får betyg, dvs. för elever i ev. årskurs 8 och i årskurs 9, kan man spara pengar just nu på att inte ge de yngre eleverna det stöd de behöver. Det tar ju minst sju år innan de yngsta eleverna kommer upp i den årskurs, där kriterierna för det resultatbaserade styrsystemet ger effekt.

På vilket sätt främjar det resultatbaserade styrsystemet att alla elever i samtliga årskurser i alla kommunens skolor uppnår målen i alla ämnen i ett långsiktigt perspektiv?

5. Om man kan spara så mycket av budgeterade medel det ena året, så att skolan får behålla 1/3, lärarna får 1/3 och 1/3 går tillbaka till Barn- och utbildningsnämnden, har man då inte bevisat att man kan klara sig med mindre pengar nästa år, så att det blir en nedskärning i budgettilldelningen följande år?
6. Kommunen har ett ansvar för att använda skattebetalarnas pengar på bästa sätt. I Skolinspektionens kommunbeslut beslut står det följande: "Det är kommunens uppgift att garantera alla barns, elevers och vuxenstuderandes rätt till utbildning av hög kvalitet **genom att styra, leda och kvalitetssäkra all skolverksamhet i kommunen**".⁷ Enligt samtal med Skolinspektionen är det därför av största vikt att alla åtgärder som vidtas, ordentligt och grundligt undersöks som t.ex. det resultatbaserade styrsystemet – bonussystemet – för att ge ett ordentligt beslutsunderlag för att åtgärden ger de bästa resultaten för skattebetalarnas pengar i förhållande till andra åtgärder.
 - a) Hur har effekterna av det resultatbaserade styrsystemet – bonussystemet till lärarna – undersökts och värderats i förhållande till andra åtgärder?
 - b) Vilka effekter har uppnåtts i jämförelse med att använda skattebetalarnas pengar på andra sätt, t.ex. att ge stöd åt de elever som behöver?
 - c) När kan fullmäktige ta del av resultatet av den undersökningen?
7. Försöket med det resultatbaserade styrsystemet ingick i den politiska ledningens förslag till Mål och budget 2008. Förslagets riktlinjer för bonus presenterades inte då

⁷ Skolinspektionens kommunbeslut 2010-12-01, Dnr 43-2010:1412, s. 3

beslutet skulle tas i fullmäktige och förslaget fanns inte heller med som en särskild beslutssats utan ingick som en liten del av hela Mål- och budgetförslaget.

8. Kommer det att bli ett demokratiskt beslut i fullmäktige, där alla partier får delta, huruvida det resultatbaserade styrsystemet – bonussystemet till skolans medarbetare – ska permanentas eller inte?

För Sorundanet

Lena Dafgård
Fullmäktigeledamot